Gemeente Mook en Middelaar

ZOMERRAPPORTAGE 2026

Tussentijdse rapportage januari t/m april







versie raad 2 juli 2026

Gemeente Mook en Middelaar

ZOMERRAPPORTAGE 2026

Inhoudsopgave

1. Algemeen 3
1.1. Inleiding 4
1.2. Leeswijzer 6
1.3. Afkortingen 7
1.4. Bestuurlijke samenvatting 8

2. Programmaverantwoording 10
2.1. Programma Sociale leefomgeving 11
2.2. Programma Sociaal Domein 13
2.3. Programma Fysieke leefomgeving 15
2.4. Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid 17
2.5. Programma Bestuur en organisatie 19

3. Stand van zaken 21
3.1. Exploitatie 2026 22
3.2. Lopende kredieten 2026 24
3.3. Bedrijfsvoering 26

4. Financiële bijstellingen 27
4.1. Samenvatting 28
4.2. Detailmutaties 30
4.3. Kredieten 40

5. Overig 42
5.1. Structurele doorwerking 2027 en verdere jaren 43
5.2. Startersleningen 45
Colofon 46

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Algemeen
Deze Zomerrapportage 2026 betreft een tussentijdse rapportage over de eerste vier maanden van 2026 en bevat:
1. de (beleidsmatige) stand van zaken met betrekking tot de onderwerpen, zoals bij de diverse programma's vermeld in de Programmabegroting 2026;
2. de actuele financiële stand van zaken na besluitvorming gedurende de eerste vier maanden;
3. een voorstel van de bij te stellen budgetten en kredieten.

Financiële samenvatting
Onderstaand zijn de huidige begrotingssaldi opgenomen per eind april 2026. Dit zijn de saldi vóór het opstellen van de Zomerrapportage 2026 en sluiten aan bij de vastgestelde Programmabegroting 2026, gecorrigeerd met nagekomen begrotingswijzigingen. Zo is af te lezen dat het te verwachte resultaat bij de Programmabegroting 2026 € 0 is.

Bedragen x € 1.000

Verloop begrotingssaldi lopende begroting	2026
Programmabegroting 2026	0
1e begrotingswijziging	0
Begrotingssaldo vastgestelde programmabegroting	*0*
Nagekomen begrotingswijzigingen	0
Totaal huidige begroting	**0**

In onderstaande tabel is het begrotingssaldo opgenomen zoals deze zou zijn, ná het ongewijzigd vaststellen van de voorliggende Zomerrapportage 2026. De effecten van de meicirculaire (uitkeringen gemeentefonds) zijn hierin nog niet verwerkt omdat deze rapportage de bijstellingen t/m april bevat.

Bedragen x € 1.000

Begrotingssaldi Zomerrapportage:	Voor	Mutatie	Na
Lasten	22.708	1.558	24.266
Baten	-8.759	-839	-9.598
Subtotaal programma's	**13.949**	**719**	**14.668**
Algemene dekkingsmiddelen	-18.900	-117	-19.016
Kosten van overhead	5.047	-226	4.820
Vennootschapsbelasting	10	0	10
Bedrag voor onvoorzien	0	13	13
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-13.843**	**-330**	**-14.173**
Toevoeging aan reserves	425	0	425
Onttrekking uit reserves	-531	0	-531
Subtotaal reserves	**-106**	**0**	**-106**
Nadelig saldo begroting	**0**	**389**	**389**

Toelichting

De bovengenoemde tabel bevat een financieel overzicht waarin de oorspronkelijke begroting (de kolom “Voor”) wordt afgezet tegen de mutaties (de kolom “Mutatie”) en de nieuwe stand na verwerking van deze mutaties (de kolom “Na”). Alle bedragen zijn weergegeven in duizenden euro’s (€ x 1.000). Zie voor een verdere toelichting op de voorgestelde wijzigingen § 4.2.

Programmalasten en -baten
De lasten binnen de programma’s stijgen met € 1.558k, van € 22.708k naar € 24.266k. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere uitgaven binnen de verschillende programma’s gedurende het begrotingsjaar. De baten binnen de programma's nemen toe met € 839k, van € 8.759k naar € 9.598k. Dit betekent dat de inkomsten hoger uitvallen dan eerder geraamd. Het saldo van baten en lasten binnen de programma’s stijgt daarmee per saldo met € 719k, van € 13.949k naar € 14.668k. Dit betekent dat de netto lasten van de programma’s toenemen.

Algemene dekkingsmiddelen en overhead
De post Algemene dekkingsmiddelen betreft algemene inkomsten en dekkingsbronnen die niet direct aan één programma zijn gekoppeld. Deze verbeteren met € 117k, van € 18.900k naar € 19.016k. De kosten van overhead dalen met € 226k, van € 5.047k naar € 4.820k. Deze daling zorgt voor een gedeeltelijke compensatie van de hogere programmalasten, aangezien er meerdere resultaat-neutrale overboekingen worden voorgesteld van het programma Overhead naar de functionele posten. Daarnaast wordt € 13k toegevoegd aan de post onvoorzien. De vennootschapsbelasting blijft ongewijzigd. Het subtotaal van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien verandert van € 13.843k naar € 14.173k. Per saldo leidt dit onderdeel tot een positieve bijstelling van € 330k binnen het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Reserves
De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wijzigen niet ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Eindsaldo begroting
Het begrotingssaldo verandert van een sluitende begroting (€ 0) naar een nadelig saldo van € 389k. Dit betekent dat de begroting per saldo met € 389k verslechtert. De belangrijkste oorzaak hiervan is de stijging van de netto lasten binnen de programma’s. Daartegenover staat een gedeeltelijke compensatie door lagere overheadkosten en een beperkt positief effect vanuit de algemene dekkingsmiddelen.

Conclusie
De zomerrapportage laat zien dat de gemeente te maken heeft met hogere netto lasten binnen de programma’s. De incidenteel lagere overheadkosten en beperkte positieve bijstellingen binnen de algemene dekkingsmiddelen compenseren dit slechts gedeeltelijk. Per saldo ontstaat hierdoor een nadelig begrotingssaldo van € 389k. Dit tekort wordt vooral veroorzaakt door:

- Hogere kosten in het sociaal domein (jeugdzorg, Wmo en participatie) door meer en zwaardere hulpvragen;
- Stijgende onderhouds- en energiekosten voor wegen, riolering en openbaar groen;
- Hogere ICT- en bedrijfsvoeringskosten;
- Lagere bijdrage uit het gemeentefonds.

Meevallers zoals hogere rente- en dividendinkomsten compenseren dit in 2026 maar deels.

De mutaties in deze rapportage hebben voornamelijk een structureel karakter. De reserves blijven ongewijzigd en worden (vooralsnog) niet aanvullend ingezet om het tekort af te dekken.

De voorgestelde wijzigingen geven een actueel beeld van de financiële ontwikkeling binnen het lopende begrotingsjaar. Tegelijkertijd blijft het van belang om aandacht te houden voor het structurele financiële evenwicht in de komende jaren.

1.2. Leeswijzer

Zomerrapportage

De zomerrapportage bestaat uit vier hoofdstukken.

Algemeen
Hier vindt u de inleiding, deze leeswijzer en de afkortingen.

Programmaverantwoording
Hier is per programma de stand van zaken vermeld met betrekking tot de onderwerpen zoals deze zijn vermeld in de Programmabegroting 2026. Het betreft de voortgang t/m april 2026. Voor het weergeven van de voortgang is gebruik gemaakt van een zogenaamd 'stoplichtmodel'. Groen betekent dat het proces of de activiteit op schema ligt qua planning, financiën en kwaliteit. Oranje betekent dat we iets achter lopen, maar wel kunnen inhalen in het huidige jaar. Rood betekent dat de activiteit niet op tijd, niet binnen de financiële ruimte en/of niet de gewenste kwaliteit heeft en deze op korte termijn ook niet gerealiseerd kan worden. De statussen oranje en rood worden altijd toegelicht.

Stand van zaken
Dit hoofdstuk bevat de huidige stand van zaken t/m eind april 2026. Dit betreft de onderdelen exploitatie (baten en lasten), kredieten (investeringen), de reserves en de voorzieningen.

Financiële bijstellingen
Dit onderdeel bevat de financiële kant van deze Zomerrapportage, te weten de voorgestelde mutaties op programmaniveau voor het boekjaar 2026. De mutaties van € 20k en hoger worden toegelicht.

Doelstellingen Programmaverantwoording
In hoofdstuk 2 Programmaverantwoording begint iedere paragraaf met een één-op-één weergave van de doelstelling van het corresponderende programma, zoals genoemd in de Programmabegroting 2026.

Bedragen

Weergave
Bedragen worden als volgt weergegeven:

Bedragen worden vermeld in duizendtallen, zijnde 'x € 1.000' of aangeduid met de letter 'k'.
Lasten worden positief weergegeven, eventueel aangevuld met de letter 'N' van 'Nadeel'.
Baten worden negatief weergegeven (-/-), eventueel aangevuld met de letter 'V' van 'Voordeel'.

Detailmutaties
In de schema's van de weergegeven detailmutaties worden de bedragen weergegeven uit de primitieve begroting. Dit bedrag betreft het totale bedrag op budgetniveau. De voorgestelde financiële wijzigingen zijn ook op budgetniveau. De bijbehorende onderbouwing is gebaseerd op detailniveau.

Afrondingsverschillen
Omdat de bedragen in deze Zomerrapportage in duizenden euro’s worden gepresenteerd, is het mogelijk dat in de tellingen schijnbaar afrondingsverschillen ontstaan. Dit komt omdat zowel de afzonderlijke bedragen als een eindtelling onafhankelijk van elkaar worden afgerond.
Voorbeeld: € 1.300 + € 1.400 = € 2.700, dit wordt dan € 1k + € 1k = € 3k.

1.3. Afkortingen

Afkorting	Voluit
Admo	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (incl. overhead en Vpb)
AZWA	Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
DRAN	Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
INC	Incidenteel
IV3	Informatie voor derden
IZA	Integraal Zorgakkoord
MGR	Modulaire Gemeenschappelijk regeling (Werkbedrijf en iRvN)
POH	Praktijkondersteuner Huisarts
SiSa	Single information, Single audit
SKB	Schatkistbankieren
SPUK	Specifieke uitkering
STR	Structureel
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Vpb	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
SMI	Sociaal medische indicatie
UPW	Uitkeringen participatiewet
WMEBV	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
WOO	Wet open overheid
Wsob	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
ZMR	Zomerrapportage

1.4. Bestuurlijke samenvatting

Samen bouwen aan een sterke gemeente: resultaten zichtbaar, uitdagingen beheersbaar maken

De Zomerrapportage 2026 geeft inzicht in de uitvoering van beleid, de financiële ontwikkelingen en de voortgang van projecten over de eerste vier maanden van 2026. Over het algemeen verloopt de uitvoering van de gemeentelijke taken volgens planning. Hiervoor zijn wel hogere uitgaven dan geraamd nodig gebleken. Op meerdere beleidsterreinen zijn concrete stappen gezet om de leefbaarheid, dienstverlening en ondersteuning aan inwoners verder te versterken. Tegelijkertijd staat de gemeente, net als veel andere gemeenten, voor financiële en maatschappelijke uitdagingen die steeds nadrukkelijker zichtbaar worden.

Binnen het programma Sociale leefomgeving verloopt de dienstverlening grotendeels volgens planning. De verdere ontwikkeling van het ICT-systeem bij Burgerzaken heeft geleid tot efficiëntere processen en betere dienstverlening aan inwoners. Ook de voorbereiding van een visie op dienstverlening ligt op schema, waarbij inwoners, ondernemers, raadsleden en medewerkers actief zijn betrokken. De extra inzet rondom de piek in reisdocumenten heeft ervoor gezorgd dat wachttijden beperkt zijn gebleven. Daarnaast blijft veiligheid een belangrijk thema. De personele bezetting is inmiddels op orde en versterkt, waardoor verdere verdieping mogelijk is op thema's als ondermijning, handhaving en maatschappelijke weerbaarheid.

Binnen het Sociaal Domein blijft de gemeente inzetten op ondersteuning van inwoners die dit nodig hebben. Positief is dat de achterstand in de huisvesting van vergunninghouders is ingelopen, waardoor de gemeente van de interventieladder van het interbestuurlijk toezicht is gehaald. Ook de samenwerking tussen jongerenwerk, onderwijs en zorgpartners laat goede eerste resultaten zien, vooral op het gebied van vroegsignalering en het voorkomen van overlast. Tegelijkertijd neemt de druk binnen het sociaal domein verder toe. De vraag naar ondersteuning stijgt en ondersteuningsvragen worden complexer. Vooral binnen de jeugdzorg, Wmo en participatievoorzieningen leidt dit tot hogere kosten. Deze ontwikkeling heeft een structureel karakter en vraagt blijvende aandacht voor de betaalbaarheid en toegankelijkheid van zorg en ondersteuning.

In de fysieke leefomgeving wordt verder gewerkt aan woningbouw, bereikbaarheid en onderhoud van de openbare ruimte. Projecten zoals de opwaardering van de Maaslijn en de herinrichting van de Witteweg verlopen conform planning. Ook wordt gewerkt aan voorbereidingen voor onderwijshuisvesting en verkeersmaatregelen rondom Middelaar. Tegelijkertijd nemen de onderhoudskosten voor wegen, riolering en openbare ruimte toe door prijsontwikkelingen, energiekosten en uitbreiding van het areaal. Hierdoor ontstaat extra druk op de beschikbare budgetten.

Op het gebied van toerisme, natuur en duurzaamheid verlopen de meeste activiteiten volgens planning. De samenwerking met ondernemers en toeristische partners is goed en projecten rondom duurzaamheid en klimaatadaptatie liggen op schema. Ook wordt gewerkt aan verdere ontwikkeling van de milieustraat en het herstel van de Maasheggen. De stijgende onderhoudskosten voor openbaar groen en recreatieve voorzieningen zorgen echter ook binnen dit programma voor financiële druk.

Binnen het programma Bestuur en organisatie blijft de gemeentelijke organisatie stabiel functioneren. Vacatures kunnen worden ingevuld en de organisatie blijft in staat om de werkzaamheden op een kwalitatief goed niveau uit te voeren. Ook regionale samenwerking en digitalisering ontwikkelen zich verder. Wel stijgen de kosten voor ICT, onder andere door hogere licentie-, beveiligings- en onderhoudskosten. Daarnaast zijn de gemeenteraadsverkiezingen goed verlopen, hoewel de kosten hoger uitvallen dan begroot vanwege noodzakelijke externe ondersteuning.

Financieel laat de zomerrapportage zien dat de gemeente in 2026 te maken krijgt met een verslechtering van het begrotingssaldo. De begroting verschuift van een sluitende begroting naar een nadelig saldo van € 389k. De belangrijkste oorzaak hiervan ligt in de structureel stijgende kosten binnen het sociaal domein, de openbare ruimte, ICT en onderhoud. Daartegenover staan enkele positieve ontwikkelingen, zoals hogere dividend- en renteopbrengsten en lagere overheadkosten. Deze voordelen zijn echter onvoldoende om de stijgende lasten volledig op te vangen. De effecten van de Meicirculaire zijn op het moment van schrijven nog niet bekend en daardoor niet verwerkt in deze rapportage. De effecten van de Meicirculaire hebben invloed op het begrotingssaldo. Hierover wordt uw raad separaat geïnformeerd.

De structurele doorwerking van de voorgestelde bijstellingen laat zien dat ook in de jaren na 2026 sprake blijft van financiële druk. Zodoende heeft het college reeds het besluit genomen om de voorgestelde financiële bijstellingen waar geen ‘harde’ verplichting tegenover staat af te ramen naar 80%. Het college heeft hiermee scherp gekeken naar de noodzaak voor extra uitgaven. Dit onderstreept het belang van een blijvende focus op financieel evenwicht, scherpe prioritering en realistische afwegingen bij toekomstige beleidskeuzes en investeringen.

Tegelijkertijd laat deze zomerrapportage zien dat de gemeente ondanks deze uitdagingen blijft investeren in dienstverlening, leefbaarheid, veiligheid, ondersteuning van inwoners en een toekomstbestendige leefomgeving. Daarmee wordt gewerkt aan het behoud van een sterke en vitale gemeente voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

2. Programmaverantwoording

2.1. Programma Sociale leefomgeving

Wat mag het kosten?

Hieronder is de financiële voortgang van het totale programma 'Sociale leefomgeving' vermeld. De speerpunten, genoemd bij het onderdeel '*Wat gaan we daarvoor doen*', zijn een onderdeel van de totale financiële voortgang van het programma.

Financiële voortgang Programma 1
Conform planning en begroting. Doordat een deel van de SiSa-gelden al aan het begin van het jaar is ontvangen, vallen de baten op dit moment relatief hoog uit ten opzichte van de totale baten van het hele jaar. Het gaat hierbij om een verschil in het moment van ontvangst binnen het begrotingsjaar. Dit vormt geen belemmering voor de verdere bestedingsperiode.

Wat willen we bereiken?

Hieronder wordt de beleidsmatige doelstelling voor dit programma weergeven, welke expliciet is opgenomen in de Programmabegroting 2026. Deze doelstelling is het uitgangspunt voor de beleidsmatige tussentijdse verantwoording.

We geloven in de kracht van onze gemeenschap en willen de samenredzaamheid in onze gemeente verder versterken. Iedereen moet kunnen meedoen én zich hier thuis en veilig voelen. De leefbaarheid in onze kernen staat hierbij centraal.

In 2026 investeren we gericht in een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente. Onze inwoners kunnen rekenen op goede en toegankelijke dienstverlening: het nieuwe ICT-systeem bij Burgerzaken maakt verdere digitalisering mogelijk, terwijl we extra personeel inzetten voor de verwachte piek in reisdocumenten en de groei van ons inwonertal. Veiligheid blijft een speerpunt via het Integraal Veiligheidsbeleid 2025-2028, intensieve samenwerking met partners en aandacht voor ondermijning, cybercriminaliteit en maatschappelijke weerbaarheid. We ondersteunen verenigingen, bevorderen sport, bewegen en preventieve gezondheid en voeren het onderwijsachterstandenbeleid en ons Integraal Huisvestingsplan uit. Tot slot bereiden we ons voor op nieuwe wetgeving rond bibliotheekwerk en onderwijshuisvesting. Met deze keuzes behouden we financiële stabiliteit en versterken we de sociale en fysieke basis voor onze gemeenschap.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder is de beleidsmatige voortgang vermeld van het programma 'Sociale leefomgeving'. De status is aangegeven met een kleur. Groen: geen bijzonderheden te melden, oranje: enige achterstand in uitvoering of beperkte overschrijding op financiële middelen en rood: achterstand.

Burgerzaken
Dienstverlening en digitalisering
In 2026 is ons ICT-systeem verder verbeterd, waardoor de verwerking van huwelijken soepeler en efficiënter verloopt voor bruidsparen en medewerkers. Daarnaast werken we volgens planning aan een visie op dienstverlening, op basis van input van collega's, raad, ondernemers en inwoners.
Toename inwonersaantal
Conform planning en begroting.

Reisdocumentenpiek
De grootste piek in 2026 vindt plaats tussen maart en juli. Mede door inzet op kennis, structuur en voldoende capaciteit zijn de wachttijden voor het kunnen aanvragen van een reisdocument of ander product tot nu toe niet of nauwelijks opgelopen.
Veiligheid
Wij zijn met de uitvoering van het integraal veiligheidsbeleid goed op schema. Per maart 2026 is ook de personele bezetting op orde en versterkt. Het budget veiligheid is voor nu toereikend. Door de structurele verhoging van de BOA capaciteit, de implementatie van het nieuwe BOA stelsel en de daarbij horende trainingen, opleidingen en middelen, is wel een tijdelijke verhoging van het handhavingsbudget nodig.
Verenigingen en organisaties (financieel) ondersteunen
Conform planning en begroting.
Integraal plan van aanpak preventieve gezondheid
Bij de uitvoering van het integraal preventieplan gaat veel volgens planning, maar we ervaren ook dat niet altijd aan landelijke voorwaarden wordt voldaan door het Rijk. Zo wacht het Rijk lang met het delen van de criteria rondom IZA/AZWA.
MOVE en Sport- en Beweegakkoord
Conform planning en begroting.
Onderwijsachterstanden voorkomen en bestrijden
Er zijn voldoende plekken voorschoolse educatie beschikbaar, doelgroepkinderen worden warm overgedragen naar de vroegschool en we dragen bij aan de organisatie van een zomercampus voor anderstalige middelbare scholieren.
Huisvestingsopgaven voor het onderwijs
Eind januari 2026 hebben de schoolbesturen van Stichting Lijn 83 primair onderwijs en Stichting @voCampus aanvragen voor voorzieningen onderwijshuisvesting ingediend voor respectievelijk De Maaskei te Mook en Kandinsky te Molenhoek. Beide aanvragen zijn procedureel in behandeling genomen. In paragraaf 4.3 van deze Zomerrapportage wordt voorgesteld om het krediet *2021: Nieuw-/verbouw huisvesting Kandinsky* in te zetten als voorbereidingskrediet voor beide schoolvoorzieningen.
Bibliotheekwerk
Conform planning en begroting.

2.2. Programma Sociaal Domein

Wat mag het kosten?

Hieronder is de financiële voortgang van het totale programma 'Sociaal Domein' vermeld. De speerpunten, genoemd bij het onderdeel '*Wat gaan we daarvoor doen*', zijn een onderdeel van de totale financiële voortgang van het programma.

Financiële voortgang Programma 2	
De budgetten voor de beleidsterreinen Jeugd en Participatiewet zijn onvoldoende door een combinatie van een stijging van het aantal cliënten en zwaardere ondersteuningsvragen. Daarnaast is de ingezette zorg complexer en daardoor duurder. Ondanks zorgvuldige monitoring geven prognoses een toename van de kosten van met name Jeugd en Participatiewet. Een andere oorzaak voor de extra kosten is de uitbreiding van het aantal inwoners. In paragraaf 4.2 van deze rapportage worden hiervoor voorstellen gedaan.	

Wat willen we bereiken?

Hieronder wordt de beleidsmatige doelstelling voor dit programma weergeven, welke expliciet is opgenomen in de Programmabegroting 2026. Deze doelstelling is het uitgangspunt voor de beleidsmatige tussentijdse verantwoording.

We doen als gemeente wat we moeten doen. We verliezen de mensen die ons nodig hebben niet uit het oog. De noodzaak om om te zien naar onze inwoners die minder te besteden hebben is nadrukkelijk aanwezig. Nieuwkomers heten we welkom. Tenslotte informeren we inwoners actief over onze dienstverlening en ondersteuning.

In 2026 blijft de gemeente Mook en Middelaar haar wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen voor opvang, huisvesting en integratie. We zorgen samen met de woningcorporatie voor voldoende huisvesting voor vergunninghouders en voegen circa vijftig sociale huurwoningen toe om de druk op de woningmarkt te verlichten. In regionaal verband dragen we bij aan de spreidingsopgave voor asielopvang en blijven we 109 Oekraïense ontheemden opvangen. De uitvoering van de Wet inburgering 2021 is volledig belegd bij onze gemeente; door nieuwe aanbestedingen stijgen de kosten, maar de rijksuitkeringen blijven toereikend. We volgen de komende wetswijzigingen nauwgezet, zoals de Participatiewet in Balans en de decentralisatie van Beschermd Wonen. Tot slot versterken we preventieve en toegankelijke zorg met de Wijk-GGD, de praktijkondersteuner jeugd-GGZ en voorbereidingen op de Hervormingsagenda Jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder is de beleidsmatige voortgang vermeld van het programma 'Sociaal Domein'. De status is aangegeven met een kleur. Groen: geen bijzonderheden te melden, oranje: enige achterstand in uitvoering of beperkte overschrijding op financiële middelen en rood: achterstand.

Opvang ontheemden	
Huisvesting vergunninghouders	
Mede dankzij de inspanningen van woningcorporatie Destion hebben we de achterstand op de wettelijke taakstelling huisvesting vergunninghouders ingehaald. Begin 2026 heeft Provincie Limburg gemeente Mook en Middelaar daarom weer van de interventieladder van het Interbestuurlijk Toezicht af gehaald.	

Opvang asielzoekers
Eind maart en begin april 2026 ontvingen wij dringende oproepen van de Minister van Asiel en Migratie, de Commissaris van de Koning en de VNG om met spoed asielopvangplekken te realiseren. Deze oproepen zijn reeds met uw raad gedeeld. Hierop hebben wij bestuurlijk overleg met Noord-Limburgse gemeenten opgestart en de eerdere verkenning naar geschikte locaties geactualiseerd.
Opvang Oekraïense ontheemden
Conform planning en begroting.
Inburgering
Conform planning en begroting.
Participatiewet in Balans
Conform planning en begroting.
Decentralisatie Beschermd Wonen
De decentralisatie van de middelen en verantwoordelijkheden voor Beschermd Wonen is al diverse malen uitgesteld. Het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel is nog steeds controversieel verklaard. De voorlopige nieuwe streefdatum voor invoering is 1 januari 2027.
Wijk GGD
Op basis van een motie van de gemeenteraad heeft een uitbreiding van het aantal uren van de Wijk GGD plaatsgevonden.
Praktijkondersteuner GGZ Jeugd
De gemeenteraad heeft op verzoek besloten om de urenuitbreiding van 2 uur per week te verschuiven van de POH jeugd naar de jongerenwerker. De gemeenteraad wil met de Zomerrapportage op de hoogte gebracht worden van de eerste resultaten: Door de urenophoging kan het jongerenwerk frequent aanwezig zijn bij het Kandinsky in Molenhoek. Dit leidt er nu al toe dat jongeren beter in beeld zijn en dat er op natuurlijke wijze contact met zowel hen als de docenten is. Dit heeft er al aan bijgedragen dat het jongerenwerk ter plekke kon bemiddelen bij ruzies en gesprekken heeft kunnen voeren met jongeren die zorgwekkend gedrag laten zien. Ook buiten het schoolterrein heeft de uitbreiding effect: overlast in het centrum kon door het jongerenwerk direct gerelateerd worden aan een verandering die in schoolbeleid had plaatsgevonden. De urenuitbreiding van het jongerenwerk heeft zodoende (ondanks de korte periode) nu al positieve gevolgen in het kader van vroegtijdige signalering bij mentale gezondheid, gedrag en impact op de omgeving. Ook de school geeft aan een positief effect te zien van de aanwezigheid van het jongerenwerk.
Verbetering jeugdstelsel
Uit de verkenning rond de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd blijkt dat lokaal een brede, domeinoverstijgende beweging nodig is, in samenhang met landelijke opgaven om zorg beschikbaar en betaalbaar te houden. Daarom is een projectleider geworven om richting te geven aan deze ontwikkeling en de lokale politiek hierin de komende periode actief mee te nemen.

2.3. Programma Fysieke leefomgeving

Wat mag het kosten?

Hieronder is de financiële voortgang van het totale programma 'Fysieke leefomgeving' vermeld. De speerpunten, genoemd bij het onderdeel '*Wat gaan we daarvoor doen*', zijn een onderdeel van de totale financiële voortgang van het programma.

Financiële voortgang Programma 3	
Binnen programma 3 zijn de huidige budgetten voor de openbare ruimte te krap door stijgende onderhouds- en energiekosten, prijsontwikkelingen, areaaluitbreiding en een toenemende onderhoudsbehoefte. De incidentele ontvangst voor de Realisatiestimulans J17 dekt dit tekort tijdelijk. In paragraaf 4.2 van deze rapportage worden hiervoor voorstellen gedaan.	

Wat willen we bereiken?

Hieronder wordt de beleidsmatige doelstelling voor dit programma weergeven, welke expliciet is opgenomen in de Programmabegroting 2026. Deze doelstelling is het uitgangspunt voor de beleidsmatige tussentijdse verantwoording.

Samen zorgen we voor vitale en leefbare kernen met een goed ingerichte omgeving. We zoeken daarbij steeds de balans tussen de verschillende thema's. Door het versterken van onze karakteristieke kernen, willen we de aantrekkelijkheid van onze gemeente vergroten én een vitale gemeente blijven. Met een aantal grotere en kleinere bouwprojecten bouwen we woningen voor alle doelgroepen. Op die manier bevorderen we de doorstroom op de woningmarkt en creëren we meer ruimte voor jongeren en jonge gezinnen.

Wij proberen binnen de beschikbare middelen het voorzieningenniveau in onze gemeente op peil te houden. Wij verwachten in 2026 en 2027 hogere leges-opbrengsten voor omgevingsvergunningen (bouwplannen Maastuin).

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder is de beleidsmatige voortgang vermeld van het programma 'Fysieke leefomgeving'. De status is aangegeven met een kleur. Groen: geen bijzonderheden te melden, oranje: enige achterstand in uitvoering of beperkte overschrijding op financiële middelen en rood: achterstand.

Omgevingswet	
Conform planning en begroting.	
Woningbouwprojecten	
Maastuin	
Conform planning en begroting.	
Startsche Veld/Fuikstraat/Spoorzone	
Voor het Startsche Veld is een verkenning opgestart. Volgens planning ronden we de verkenning eind 2026 af. De locatie Spoorzone is afgevallen als woningbouwlocatie. De locatie Fuikstraat in Middelaar is nog niet verworven door corporatie/ontwikkelaar.	

Realiseren woningen	
Verschillende projecten lopen. Bijvoorbeeld de eerste fase van De Maastuin is opgeleverd en volgende fasen zijn in aanbouw / verkoop.	
Bereikbaarheid en verkeersveiligheid	
Mobiliteitsplan	
Conform planning en begroting.	
Opwaarderen Maaslijn	
Project van ProRail, verloopt conform planning en begroting.	
Witteweg	
Verwachte aanbesteding in juni, uitvoering in het najaar. Conform planning en begroting.	
Verbonden regio	
Conform planning en begroting.	
Openbare ruimte	
Voor de optimalisatie van de onderhoudsmaatregel voor de route Mook - Middelaar (Meulenbroekstraat, Lambertusweg en Elzenstraat) is een aanvullend krediet gevraagd. Kosten voor groenonderhoud vallen hoger uit door areaaluitbreiding en hogere kosten (zie hieronder).	
Toezicht en handhaving	
Toezicht verloopt volgens planning in samenwerking met robuuste omgevingsdienst.	

2.4. Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

Wat mag het kosten?

Hieronder is de financiële voortgang van het totale programma 'Toerisme, natuur en duurzaamheid' vermeld. De speerpunten, genoemd bij het onderdeel '*Wat gaan we daarvoor doen*', zijn een onderdeel van de totale financiële voortgang van het programma.

Financiële voortgang Programma 4	
Binnen programma 4 vallen de kosten voor openbaar groen hoger uit. Hierdoor zijn de huidige budgetten te krap door stijgende onderhouds- en energiekosten, prijsontwikkelingen, areaaluitbreiding en een toenemende onderhoudsbehoefte in de openbare ruimte. In paragraaf 4.2 van deze rapportage worden hiervoor voorstellen gedaan.	

Wat willen we bereiken?

Hieronder wordt de beleidsmatige doelstelling voor dit programma weergeven, welke expliciet is opgenomen in de Programmabegroting 2026. Deze doelstelling is het uitgangspunt voor de beleidsmatige tussentijdse verantwoording.

In Mook en Middelaar is er met haar unieke ligging, geschiedenis, natuurschoon en kunstenaarskolonie op het gebied van recreatie en toerisme, altijd iets te beleven. Wij zetten ons in voor een verdere ontwikkeling van deze sector. Dit in samenwerking met onze inwoners, ondernemers, de regio en de gebruikers. Door bezoekers van buiten de gemeente aan te trekken ontstaat een bredere benutting van diverse voorzieningen. Hierdoor wordt het voorzieningenaanbod voor de eigen inwoners vergroot. Initiatieven voor kunst en cultuur worden waar mogelijk ondersteund.

Duurzaamheid en natuur
De gemeente Mook en Middelaar moet in 2050 een klimaatneutrale gemeente zijn. Het in 2024 opgestelde duurzaamheidsbeleid draagt daaraan bij. We gaan werken met de thema's elektriciteit, warmte, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Voor 2026 ligt de focus daarom wederom op de maatregelen die uitgevoerd moeten worden om uiteindelijk een klimaatneutrale gemeente te worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder is de beleidsmatige voortgang vermeld van het programma 'Toerisme, natuur en duurzaamheid'. De status is aangegeven met een kleur. Groen: geen bijzonderheden te melden, oranje: enige achterstand in uitvoering of beperkte overschrijding op financiële middelen en rood: achterstand.

Recreatie & Toerisme
Intensiveren samenwerking met ondernemers
Er is goed contact met de ondernemers in onze gemeente, alsmede met het toeristisch platform Visit Mookerheide.
Regiomarketing
Conform planning en begroting.
Kunst, erfgoed en cultuur
Geen bijzonderheden, uitvoering verloopt conform planning en begroting.

Duurzaamheid en natuur	
Elektriciteit	
Conform planning en begroting**.**	
Warmte	
Conform planning en begroting.	
Klimaatadaptatie	
Conform planning en begroting.	
Biodiversiteit	
Conform planning en begroting.	
Circulariteit	
Op schema. Het project milieustraat is daarnaast in uitvoering. De aanschaf van de slagboom zal waarschijnlijk binnen budget blijven. Er wordt gekeken naar eventuele andere benodigde investeringen in de milieustraat. Dit is indirect van invloed op de kosten van de DVO met de Dar. Dergelijke kosten gaan ten laste van de egalisatievoorziening afval, waardoor het geen invloed heeft op het begrotingssaldo.	
Herstel van iconische Maasheggen	
Binnen de beperkte mogelijkheden van de verkregen waterwetvergunning zijn de gesprekken gestart met grondeigenaren over de aanleg van heggen in het Maasdal. Op dit moment is voor Mook en Middelaar 23 procent van de beoogde doelstelling (24.8 km nieuwe heggen) gerealiseerd.	

2.5. Programma Bestuur en organisatie

Wat mag het kosten?

Hieronder is de financiële voortgang van het totale programma 'Bestuur en organisatie' vermeld. De speerpunten, genoemd bij het onderdeel '*Wat gaan we daarvoor doen*', zijn een onderdeel van de totale financiële voortgang van het programma.

Financiële voortgang Programma 5
Conform planning en begroting.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder wordt de beleidsmatige doelstelling voor dit programma weergeven, welke expliciet is opgenomen in de Programmabegroting 2026. Deze doelstelling is het uitgangspunt voor de beleidsmatige tussentijdse verantwoording.

Als gemeente voeren we lokale én rijkstaken uit, die direct van belang zijn voor onze inwoners. We maken plannen voor hun leefomgeving en helpen ze bij extra ondersteuning. Wat we doen, doen we voor onze inwoners . We werken samen om de trotse, kleine gemeente te blijven die we zijn. Dat doen we met inwoners, ondernemers, partners in de regio, én intern door zoveel mogelijk samenhang te zoeken in projecten. Hierbij zijn we een betrouwbare, slagvaardige partner. Als gemeente staan we dichtbij. We zijn bereikbaar en laagdrempelig. Herkenbaar. We hebben een gezicht en maken heldere afspraken.

Omdat we als organisatie in toenemende mate te maken hebben met krapte in beschikbaarheid van mensen en materiaal, zien we ons gedwongen om afgewogen keuzes te maken in prioriteit en volgorde van uitvoering. We investeren in het behoud van voldoende kwaliteit in werkzaamheden. In 2026 kunnen we wat investeren op die plekken waar de echte knelpunten zitten. Ook updaten we een aantal applicaties en communicatiemiddelen om onze interne processen en dienstverlening aan de burger verder te verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hieronder is de beleidsmatige voortgang vermeld van het programma 'Bestuur en Organisatie'. De status is aangegeven met een kleur. Groen: geen bijzonderheden te melden, oranje: enige achterstand in uitvoering of beperkte overschrijding op financiële middelen en rood: achterstand.

Aanpak inwonerparticipatie
Conform planning en begroting.
Communicatie
De overgang naar alleen een digitale Ter Sprake heeft geen problemen opgeleverd en deze wordt goed gelezen. Het vernieuwde huisstijlhandboek en verdiepend communicatieonderzoek zijn door capaciteitsproblemen nog niet gerealiseerd, beoogd wordt deze processen na de zomer te starten.
Samenwerking
Veiligheidsregio
Per 1 januari 2026 werken wij samen binnen de Regio Noord Limburg binnen het kader van een Gemeenschappelijke Regeling. Er is een visie vastgesteld en op dit moment wordt gewerkt aan diverse uitvoeringsplannen en de financiële vertaling hiervan in de begroting 2027.

Rijk van Nijmegen

Binnen het Rijk van Nijmegen wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de opgaven op het gebied van Ruimte, Economie en Sociaal Domein van de Visie en Samenwerkingsagenda (VSA). Één van de opgaven van de VSA is het verder professionaliseren van de samenwerking door een nieuwe of aangepaste besturingsvorm in te richten. Het onderzoek naar de beste vorm is nog niet afgerond en dit heeft nog niet tot een besluit geleid.

Groene Metropoolregio

In de afgelopen maanden is gewerkt aan verdere versteviging van deze gemeenschappelijke regeling door het evalueren van de afgelopen jaren en het aanpassen van het informatieprotocol. Voor het overige zijn er geen bijzonderheden.

Rekenkamer

De rekenkamer van Mook en Middelaar heeft het DoeMee-onderzoek 2025 over onderbesteding aangeboden. Het onderzoeksplan voor 2026 is opgesteld. Er is gestart met het rekenkameronderzoek naar VTH-beleid en het DoeMee-onderzoek 2026 over zorgfraude. De rekenkamer gaat in 2026 langs alle gemeenteraadsfracties in nieuwe samenstelling om kennis te maken.

Gemeenteraadsverkiezingen 2026

De gemeenteraadsverkiezingen 2026 zijn zonder problemen verlopen. Na het definitief benoemen van wethouders en raadsleden kan pas echt alles afgerond worden. Het is al wel duidelijk dat er voor de praktische organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen meer uitgegeven is dan begroot. Dit komt door de inhuur van externe expertise.

Vanuit de griffie zijn verschillende activiteiten ondernomen in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen, zoals het organiseren van een debat, de uitgave van een verkiezingsmagazine en het organiseren van een ontwikkelprogramma voor de nieuwe gemeenteraad.
Voor deze onderdelen is een apart budget beschikbaar gesteld en de huidige verwachting is dat dit budget niet zal worden overschreden.

3. Stand van zaken

3.1. Exploitatie 2026

Ramingen : heel 2026

Realisatie : januari t/m april

Bedragen x € 1.000

Exploitatie 2026									
Omschrijving	**Lasten 2026**			**Baten 2026**			**Saldo 2026**		
	Begroot	**Realisatie**	**Restant**	**Begroot**	**Realisatie**	**Restant**	**Begroot**	**Realisatie**	**Restant**
Programma Sociale leefomgeving	5.536	1.544	3.992	2.548	2.387	161	2.988	-843	3.831
Programma Sociaal domein	8.137	2.527	5.611	2.078	802	1.276	6.059	1.725	4.334
Programma Fysieke leefomgeving	3.637	1.681	1.956	1.720	1.497	224	1.916	184	1.732
Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid	3.894	803	3.091	2.412	2.113	299	1.482	-1.310	2.792
Programma Bestuur en organisatie	1.504	624	879	1	0	0	1.503	624	879
Subtotaal programma's	**22.708**	**7.179**	**15.528**	**8.759**	**6.799**	**1.960**	**13.949**	**380**	**13.569**
Algemene dekkingsmiddelen	80	0	80	18.980	8.076	10.904	-18.900	-8.076	-10.824
Kosten van overhead	5.047	2.063	2.983	0	18	-18	5.047	2.045	3.001
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag voor onvoorzien	10	0	10	0	0	0	10	0	10
Subtotaal admo	**5.137**	**2.063**	**3.073**	**18.980**	**8.094**	**10.886**	**-13.843**	**-6.030**	**-7.813**
Subtotaal voor mutaties reserves	**27.844**	**9.243**	**18.602**	**27.739**	**14.893**	**12.846**	**106**	**-5.650**	**5.756**
Toevoeging aan reserves	425	0	425	0	0	0	425	0	425
Onttrekking uit reserves	0	0	0	531	0	531	-531	0	-531
Subtotaal reserves	**425**	**0**	**425**	**531**	**0**	**531**	**-106**	**0**	**-106**
Totaal-generaal	**28.269**	**9.243**	**19.027**	**28.269**	**14.893**	**13.377**	**0**	**-5.650**	**5.650**

Toelichting

Bovenstaand overzicht betreft de ramingen over heel 2026 en de realisaties t/m april (eerste vier maanden). Dit is een overzicht vóór de voorgestelde bijstellingen uit de Zomerrapportage. Niet alle baten en lasten worden gelijkmatig gedurende het jaar gerealiseerd. Op basis van bovenstaand overzicht lopen de gerealiseerde lasten in de pas. Zowel de kapitaallasten als de personeelslasten zijn op maandelijkse basis doorbelast naar de functionele programma's.

De gerealiseerde baten liggen t/m april iets hoger dan het gemiddelde, omdat een deel van de belastingopbrengsten in de eerste vier maanden worden gerealiseerd (onder andere belastingopbrengsten zoals de onroerende-zaakbelastingen) en SiSa-regelingen. De overige baten, met name de uitkeringen uit het gemeentefonds, worden gelijkmatig per maand ontvangen.

3.2. Lopende kredieten 2026

Hieronder treft u het overzicht van de lopende kredieten t/m april 2026. Dit betreft de ontwikkeling van de kredieten voorafgaand aan deze Zomerrapportage. De beginstand van ieder krediet is de eindstand per 31 december 2025 conform de Jaarstukken 2025. In paragraaf 4.3 van deze rapportage worden de voorstellen genoemd met wijzigingen op onderstaande kredieten. Deze wijzigingen zijn nog niet verwerkt in onderstaand schema. Er zijn voor 2026 drie nieuwe kredieten geraamd volgens de Programmabegroting 2026, namelijk '*2026: Vervanging riool*', '*2026: Riool milieumaatregelen*' en '*2026: Elektrische wagen buitendienst*'.

Realisatie : januari t/m april

Bedragen x € 1.000

Lopende kredieten 2026

Omschrijving	Restant krediet per 31-12-2025	Kredieten 2026	Realisatie 2026	Restant per eind april	Toelichting / Status
2020: Nieuw-/verbouw gemeentehuis	2.000	0	0	2.000	Investering reeds uitgesteld
2020: Mobiliteitsplan 2020	54	0	0	54	Lopend project
2021: Economische agenda 2021-2024	30	0	0	30	Lopend project
2021: Nieuw-/verbouw huisvesting Kandinsky	4.000	0	0	4.000	Zie paragraaf 4.3 van de Zomerrapportage
2021: Lob van Gennep	227	0	0	227	Lopend project
Kerkplein Middelaar	141	0	0	141	Lopend project
2022: Project Maasheggen I (SiSa J75B)	1.059	0	0	1.059	Lopend project
Bijdrage provincie (SiSa J75B)	-497	0	-497	0	
2022: Spoorzone Molenhoek	15	0	0	15	Lopend project
2022: Project Maasheggen II (SiSa J75B)	357	0	0	357	Lopend project
Bijdrage provincie (SiSa J75B)	-113	0	-113	0	
2024: Klimaatadaptatie Kerkstraat (SiSa E44B)	47	0	47	0	Project wordt in 2026 afgerond
Bijdrage provincie (SiSa E44B)	-47	0	-47	0	
2025: Herinrichting Witteweg	600	0	15	585	Lopend project

2025: Vervanging riool	125	0	125	0	Project wordt in 2026 afgerond
2025: Multifunct. wagen buitendienst	225	0	33	192	Lopend project
2025: Veegwagen buitendienst	78	0	46	32	Lopend project
2025: Gescheiden fietspad Heumensebaan	750	0	5	745	Lopend project
2026: Elektrische wagen buitendienst	0	25	0	25	Lopend project
2026: Vervanging riool	0	100	110	-10	Lopend project
2026: Riool milieumaatregelen	0	50	-17	67	Lopend project
Totaal-generaal	**9.050**	**175**	**-293**	**9.518**	

Toelichting

De bovengenoemde tabel toont per investeringsproject het nog resterende krediet per 31-12-2025, de eventuele nieuwe gevoteerde kredieten voor 2026, de uitgaven tot en met april 2026 en het bedrag dat na deze periode nog beschikbaar is. De totale omvang van de kredieten bedraagt € 9.225k op 01-01-2026. Tot en met april is een deel van dit bedrag gerealiseerd. Dat betekent dat de meeste investeringen nog in voorbereiding of in uitvoering zijn. Twee projecten zijn uitgesteld, andere lopen volgens planning.

Een groot deel van de kredieten betreft investeringen die eerder al zijn vastgesteld, maar waarvan de uitvoering is uitgesteld of nog loopt. Uit de tabel blijkt dat meerdere projecten nog in uitvoering zijn, waaronder de herinrichting van de Witteweg, de Maasheggenprojecten en diverse investeringen binnen de buitendienst en infrastructuur. Daarnaast zijn enkele investeringen, zoals de nieuw- en verbouw van het gemeentehuis en de huisvesting van Kandinsky, eerder uitgesteld.

Per eind april 2026 bedraagt het totale resterende krediet circa € 9,5 miljoen. De tabel laat daarmee zien dat een belangrijk deel van de beschikbare investeringsmiddelen nog wordt ingezet voor lopende projecten en toekomstige uitvoering in 2026 en volgende jaren.

Samengevat bevinden de grootste kredieten zich bij langdurige of uitgestelde projecten. De realisatie in de eerste maanden is beperkt, maar in veel gevallen logisch verklaarbaar gezien de (project)planning en externe afhankelijkheden. In de Eindejaarsrapportage verwachten wij u een completer beeld te kunnen geven van de voortgang. Hierbij houden wij rekening met actuele ontwikkelingen, externe factoren zoals provinciale en Rijksbijdragen, en eventuele aanpassingen in de projectplanning.

3.3. Bedrijfsvoering

Personeel en organisatiebeleid
Arbeidsmarktperspectief
Met het ingezette beleid lukt het ons om vacatures gevuld te krijgen, en alleen waar het echt nodig is huren we in. Daardoor zijn onze formatie en bezetting stabiel gebleven.
We zijn op koers met de organisatie en blijven in staat om al onze taken op een kwalitatief goed niveau uit te voeren. De aandacht voor duurzame inzetbaarheid en vitaliteit blijft aanwezig en draagt bij aan goed werkgeverschap. Ook op het gebied van de regionale samenwerking varen we op koers en hebben we inmiddels een interne arbeidsmarkt met Heumen en Berg en Dal gerealiseerd.

ICT-budget

De geplande applicatievervanging bij WMO en Jeugd ligt op schema. Ook zijn zoals gepland stappen gezet richting een nieuw financieel systeem en verdere uitrol van de WOO en WMEBV in onze systemen. Privacy en informatieveiligheid houden de aandacht en vragen soms extra inspanningen. Hogere kosten voor licenties en extra investeringen in digitale veiligheid maken het noodzakelijk meer budget vrij te maken voor ICT.

4. Financiële bijstellingen

4.1. Samenvatting

Mutaties Zomerrapportage 2026

De tabel hieronder bevat de mutaties van de Zomerrapportage per programma. Positieve bedragen zijn nadelen (debet), negatieve bedragen zijn voordelen (credit). Onderstaand schema laat voor 2026 een vermeerdering van het saldo van baten en lasten voor de programma's en admo zien van in totaal € 389k na verwerking van de gevraagde wijzigingen voor de baten en lasten van de programma's en overhead.

Bedragen x € 1.000

Mutaties Zomerrapportage	
	2026
1 Sociale leefomgeving	135
2 Sociaal Domein	467
3 Fysieke leefomgeving	-152
4 Toerisme, natuur en duurzaamheid	331
5 Bestuur en organisatie	-61
Subtotaal programma's	**719**
Algemene dekkingsmiddelen	-117
Kosten van overhead	-226
Vennootschapsbelasting	0
Bedrag voor onvoorzien	13
Subtotaal admo	**-330**
Toevoegingen aan reserves	0
Onttrekkingen uit reserves	0
Subtotaal reserves	**0**
Totaal mutaties	**389**

Toelichting

Tezamen houden deze mutaties in dat met de verwerking van de voorgestelde wijzigingen in de Zomerrapportage het begrotingssaldo van € 0k V gaat naar € 389k N. Deze negatieve bijstelling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een structurele uitzetting van de lasten.

Bedragen x € 1.000

Begrotingssaldi	2026
Primitieve begroting 2026	1.071
Dekkingsplan begroting 2026	-1.071
Saldo ontwerp Programmabegroting	*0*
1e Begrotingswijziging	0
Vastgestelde Programmabegroting	*0*
Nagekomen begrotingswijzigingen (t/m april)	0
Huidig saldo	*0*
Mutaties Zomerrapportage	389
Nieuw saldo na bijstellingen	**389**
	N

Toelichting
De tabel laat zien hoe het begrotingssaldo van de gemeente zich in 2026 ontwikkelt. De primitieve begroting startte met een negatief saldo van € 1,071 miljoen. Dit bedrag is volledig gedekt door het dekkingsplan, waardoor de vastgestelde programmabegroting sluitend was. Tot en met april 2026 hebben zich geen aanvullende begrotingswijzigingen voorgedaan. Met deze zomerrapportage worden nieuwe financiële ontwikkelingen verwerkt. De voorgestelde mutaties leiden per saldo tot een nadelige bijstelling van € 389k. Hierdoor ontstaat een nadelig begrotingssaldo van € 389k

4.2. Detailmutaties

In deze paragraaf zijn de detailmutaties opgenomen die voortkomen uit een inventarisatie van noodzakelijke budgettaire bijstellingen binnen de gemeentelijke exploitatie. De bijstellingen zijn nodig om de begroting actueel en realistisch te houden en beter aan te laten sluiten op de verwachte uitgaven en inkomsten voor 2026 en verdere jaren

Programma Sociale leefomgeving

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen	
				STR/INC	2026
1.01	SPUK SiSa: D8 Onderwijsachterstanden	0	Hogere baten	INC	-64
			Hogere lasten	INC	64
1.02	SPUK SiSa H35: IZA-doelen 2023-2026	0	Hogere baten	INC	-194
			Hogere lasten	INC	194
1.03	SPUK SiSa G10: Inburgering	0	Hogere baten	INC	-124
			Hogere lasten	INC	124
1.04	Volksgezondheid kwetsbare doelgroepen	0	Resultaat-neutrale overboeking budgetten Wijk GGD en Integrale Aanpak Suïcidepreventie van P2 naar P1	STR	122
1.99	Divers	p.m.	Kleinere bijstellingen < € 20k	STR	14
	Totaal				**135**

Toelichting

1.01	SPUK SiSa: D8 Onderwijsachterstanden	:	Voor ‘Onderwijsachterstandenbeleid’ wordt een specifieke uitkering (SiSa) van het Rijk ontvangen. Voor dit bedrag wordt ook een uitgavenbudget opgevoerd om de taken te kunnen uitvoeren. Deze post verloopt resultaat-neutraal.
1.02	SPUK SiSa H35: IZA-doelen 2023-2026	:	Voor ‘IZA-doelen 2023-2026’ wordt een specifieke uitkering (SiSa) van het Rijk ontvangen. Voor dit bedrag wordt ook een uitgavenbudget opgevoerd om de taken te kunnen uitvoeren. Deze post verloopt resultaat-neutraal.
1.03	SPUK SiSa G10: Inburgering	:	Voor ‘Inburgering’ wordt een specifieke uitkering (SiSa) van het Rijk ontvangen. Voor dit bedrag wordt ook een uitgavenbudget opgevoerd om de taken te kunnen uitvoeren. Deze post verloopt resultaat-neutraal.
1.04	Volksgezondheid kwetsbare groepen	:	Deze wijziging betreft een administratieve overboeking naar het juiste taakveld volgens de landelijke IV3-voorschriften ad € 116,5k. Hierdoor sluiten de begroting en de financiële verantwoording beter aan op de voorgeschreven indeling. Verder wordt € 5k bijgeraamd voor project Storm en inzet integrale aanpak Suicidepreventie
1.99	Divers:		Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Programma Sociaal domein

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	Voorgestelde wijzigingen 2026
2.01	SPUK SiSa G2: Uitkeringen participatiewet (UPW)	105	Hogere baten	STR	-42
			Hogere lasten	STR	221
2.02	Begeleide participatie en sociale werkvoorziening	715	Hogere bijdrage MGR, Participatiebudget in Balans en Sociale Infrastructuur	STR	50
2.03	Arbeidsparticipatie	290	Hogere bijdrage MGR Participatiebudget en Beschut Werk	STR	24
2.04	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	236	Hogere kosten hulpmiddelen Wmo	STR	33
2.05	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-55	Resultaat-neutrale overboeking budget Wijk GGD van P2 naar P1	STR	-92
2.06	Jeugdhulp ambulant regionaal	1.180	Hogere zorgkosten jeugd	STR	180
2.07	Beschermd wonen (Wmo)	3	Lagere centrummiddelen gemeente Nijmegen	STR	50
2.99	Divers	p.m.	Kleinere bijstellingen < € 20k	STR	42
	Totaal				**467**

Toelichting

2.01	SPUK SiSa G2: Uitkeringen participatiewet (UPW)	:	Voor ‘Uitkeringen participatiewet’ wordt een specifieke uitkering (SiSa) van het Rijk ontvangen. Voor dit bedrag wordt ook een uitgavenbudget opgevoerd om de taken te kunnen uitvoeren. Op basis van de stijging van het uitkeringenbestand worden de laster hoger bijgesteld dan de baten.
2.02	Begeleide participatie en sociale werkvoorziening	:	Het budget voor het onderdeel ‘Op Weg Naar Werk’ wordt aangepast aan de begroting van de MGR. Hiermee sluit de gemeentelijke bijdrage aan op de verwachte uitvoeringskosten voor begeleiding naar werk.
2.03	Arbeidsparticipatie	:	De gemeente verwerkt de actuele begroting van de MGR voor participatiebudget en beschut werk. De bijstelling is nodig om de uitvoering van deze wettelijke taken structureel te kunnen blijven financieren.
2.04	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	:	De kosten voor woningaanpassingen, rolstoelen en aanvragen medische adviezen nemen toe door een stijgende vraag. Met deze bijstelling blijft voldoende budget beschikbaar om inwoners passende ondersteuning te bieden binnen de Wmo.
2.05	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	:	Deze wijziging betreft een administratieve overboeking naar het juiste taakveld volgens de landelijke IV3-voorschriften ad € 116,5k. Hierdoor sluiten de begroting en de financiële verantwoording beter aan op de voorgeschreven indeling. Verder worden kosten GGD Gelderland Zuid onderdeel Wijk GGD en Bijzondere zorg/OGGZ bijgeraamd.
2.06	Jeugdhulp ambulant lokaal	:	De kosten voor sociaal-medische indicaties stijgen door een toename van het aantal aanvragen en hogere uitvoeringskosten. Met deze bijstelling blijft de ondersteuning voor inwoners beschikbaar.
2.07	Jeugdhulp ambulant regionaal	:	Uit de prognoses voor 2026 blijkt dat de zorgkosten Jeugd op onderdelen hoger uitvallen.
2.08	Beschermd wonen (Wmo)	:	De gemeente ontvangt lagere centrummiddelen vanuit de gemeente Nijmegen, waardoor de verwachte baten in 2026 en verdere jaren voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen lager uitvallen.
2.99	Divers	:	Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Programma Fysieke leefomgeving

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	2026
3.01	Wegen, pleinen en fietspaden	473	Hogere (onderhouds)kosten	STR	30
3.02	Riolering	446	Resultaat-neutrale overboeking van overheadslasten van P9 naar P3 en hogere (onderhouds)kosten riolering	STR	155
3.03	SPUK SiSa J17: Realisatiestimulans	0	Hogere baten	INC	-364
3.99	Divers	p.m.	Kleinere bijstellingen < € 20k	STR	27
	Totaal				**-152**

Toelichting

3.01 Wegen, pleinen en fietspaden : De onderhoudskosten nemen toe door prijsstijgingen en extra benodigde werkzaamheden en areaaluitbreiding. Verder stijgen de energiekosten door hogere tarieven en prijsontwikkelingen op de energiemarkt.

3.02 Riolering : Er wordt een budget-neutrale overboeking ad € 128k voorgesteld om ervoor te zorgen dat overheadkosten op het juiste taakveld worden verantwoord. De wijziging heeft geen effect op het totale begrotingssaldo. Verder worden aanvullende middelen gevraagd voor de stijgende (onderhouds)kosten voor de riolering.

3.03 SPUK SiSa J17 Realisatiestimulans : De Rijksoverheid heeft in 2025 de Realisatiestimulans geïntroduceerd. Hiermee kunnen gemeenten per gerealiseerde nieuwe, betaalbare woning € 7k ontvangen. Deze middelen zijn vrij te besteden. Naar verwachting worden in 2026 52 woningen gerealiseerd die aan de voorwaarden voldoen.

3.99 Divers : Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	Voorgestelde wijzigingen 2026
4.01	Openbaar groen, natuur en recreatie	339	Hogere (onderhouds)kosten	STR	86
4.02	Vuilophaal en -afvoer	857	Resultaatneutrale overboeking van overheadslasten van P9 naar P4	STR	239
4.99	Divers	p.m.	Kleinere bijstellingen < € 20k	STR	6
	Totaal				**331**

Toelichting

4.01 Openbaar groen, natuur en recreatie : De kosten voor groenonderhoud stijgen door uitbreiding van het areaal en hogere onderhoudskosten. Met deze bijstelling blijft het beheer van de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau.

4.02 Vuilophaal en -afvoer : Er wordt een budget-neutrale overboeking ad € 239k voorgesteld om ervoor te zorgen dat overheadkosten op het juiste taakveld worden verantwoord. De wijziging heeft geen effect op het totale begrotingssaldo.

4.99 Divers : Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Programma Bestuur en organisatie

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	Voorgestelde wijzigingen 2026
5.01	College van burgemeester en wethouders	572	Aframen wachtgeld	STR	-29
5.02	Overige baten en lasten	33	Aframen restant buffer	STR	-33
5.99	Divers	p.m.	Diverse kleinere bijstellingen < € 20k	STR	1
	Totaal				**-61**

Toelichting

5.01 College van burgemeester en wethouders : Het budget voor wachtgeld wordt afgeraamd omdat de kosten via een voorziening worden gedekt. Hierdoor is structureel minder budget nodig binnen de exploitatie.

5.02 Overige baten en lasten : De resterende buffer wordt volledig afgeraamd omdat deze niet langer noodzakelijk is. Hiermee wordt ongebruikt budget vrijgemaakt binnen de begroting.

5.99 Divers : Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Programma Admo

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	Voorgestelde wijzigingen 2026
9.01	Overhead Automatisering (ICT)	915	Hogere (onderhouds)kosten	STR	112
9.02	Overhead Huisvesting en Facilitaire zaken	326	Hogere (onderhouds)kosten	STR	29
9.03	Overhead Algemeen (doorbelasting)	0	Resultaatneutrale overboeking van overheadslasten van P9 naar P3 en P4	STR	-367
9.04	Leningen o/g	80	Lagere rentelasten	INC	-81
9.05	Dividend	-338	Hogere dividendopbrengsten	STR	-62
9.06	Overige financiële middelen (rente)	-30	Hogere rentebaten	STR	-30
9.07	Uitkeringen gemeentefonds	-15.906	Lagere uitkering gemeentefonds o.b.v. Decembercirculaire	STR	56
9.99	Divers	p.m.	Diverse kleinere bijstellingen < € 20k	STR	13
	Totaal				**-330**

Toelichting

9.01	Overhead automatisering (ICT)	:	De kosten voor softwarelicenties, hosting en onderhoud nemen toe door prijsontwikkelingen en uitbreiding van digitale voorzieningen. Met deze bijstelling blijft de continuïteit van de ICT-omgeving gewaarborgd.
9.02	Overhead Huisvesting en Facilitaire zaken	:	Het budget wordt verhoogd vanwege extra facilitaire kosten en toenemende kosten voor regulier klein onderhoud van de gebouwen. Hiermee sluit de begroting aan op de actuele bedrijfsvoering.
9.03	Overhead Algemeen (doorbelasting)	:	Er worden twee budget-neutrale overboekingen voorgesteld om ervoor te zorgen dat overheadkosten op het juiste taakveld worden verantwoord. Het betreft € 128k voor riolering en € 239k voor afval. De wijziging heeft geen effect op het totale begrotingssaldo.
9.04	Leningen o/g	:	In 2026 worden geen rentelasten meer verwacht omdat de betreffende lening in 2025 volledig is afgelost. Hierdoor vallen de structurele rentekosten weg.
9.05	Dividend	:	De gemeente actualiseert de dividendopbrengsten op basis van de huidige verwachting. Hiermee sluit de begroting beter aan op de verwachte inkomsten.
9.06	Overige financiële middelen (rente)	:	Deze bijstelling volgt uit gewijzigde rentebaten van SKB. De begroting wordt aangepast aan de actuele renteontwikkeling en verwachte opbrengsten.
9.07	Uitkeringen gemeentefonds	:	De algemene uitkering wordt aangepast op basis van de decembercirculaire 2025. Hiermee verwerkt de gemeente de meest recente informatie vanuit het Rijk in de begroting. Het betreft een structureel negatieve bijstelling
9.99	Divers	:	Betreft diverse bijstellingen < € 20k.

Mutaties reserves

ID	Onderwerp	Primitieve begroting	Omschrijving mutatie	Voorgestelde wijzigingen STR/INC	2026
R.01		p.m.		INC	0
	Totaal				**0**

Er zijn geen mutaties reserves.

4.3. Kredieten

Naast de bijstelling van de exploitatiebudgetten is het mogelijk dat ook wordt voorgesteld om (aanvullende) kredieten te voteren. Voor 2026 betreffen dit de volgende mutaties:

Mutaties kredieten

ID	Krediet		Huidige begroting	Voorgestelde mutatie	Nieuwe begroting
K.01	2026: Veiligheidssystemen gemeentehuis	Totale lasten	0	50	50
K.02	2026: Wegoptimalisatie rondom Middelaar	Totale lasten	0	150	150
K.03	2026: Slagbomen milieustraat	Totale lasten	0	100	100
K.04	2026: Strooimachine buitendienst	Totale lasten	0	40	40
K.05	2026: Water- en gierton buitendienst	Totale lasten	0	35	35
K.06	2026: Ondergrondse putkast	Totale lasten	0	50	50
K.07	2021: Nieuw-/verbouw huisvesting Kandinsky	Totale lasten	4.000	0	4.000
	Totaal		**4.000**	**425**	**4.425**

Toelichting

K.01 2026: Veiligheidssystemen gemeentehuis : In 2026 wordt geïnvesteerd in een druppelsysteem bij het gemeentehuis en de gemeentewerf en in vervanging van het camerasysteem bij Publiekszaken. De huidige voorzieningen zijn verouderd en voldoen niet meer aan de eisen voor beheer, veiligheid en duurzaamheid. Met deze investering blijven de voorzieningen toekomstbestendig en beheersbaar in onderhoud en gebruik.

K.02	2026: Wegoptimalisatie rondom Middelaar	:	In 2026 wordt voorgesteld om een krediet beschikbaar te stellen voor verbetering voor de route Mook - Middelaar (Meulenbroekstraat, Lambertusweg en Elzenstraat). De bijstelling is nodig om de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming te verbeteren. Door de werkzaamheden integraal uit te voeren wordt aangesloten bij actuele verkeerskundige eisen en worden hogere kosten in de toekomst voorkomen.
K.03	2026: Slagbomen milieustraat	:	In 2026 wordt geïnvesteerd in nieuwe slagbomen en een ICT-systeem voor de milieustraat. Hiermee wordt de toegangscontrole en registratie verbeterd. De huidige systemen zijn verouderd en voldoen niet meer aan de eisen voor beheer en dienstverlening. De investering wordt gedekt vanuit de egalisatiereserve afval, waardoor de kapitaallasten geen invloed hebben op de exploitatie.
K.04	2026: Strooimachine buitendienst	:	De aanschaf van een nieuwe strooimachine is noodzakelijk door uitbreiding van het areaal en de toenemende inzet bij wintercalamiteiten. Met de investering blijft de gemeente in staat om wegen en openbare ruimte tijdig en veilig gladheidsvrij te houden. Daarnaast zorgt de nieuwe machine voor een efficiëntere uitvoering van de winterdienst en minder afhankelijkheid van extern materieel.
K.05	2026: Water- en gierton buitendienst	:	In 2026 wordt geïnvesteerd in een nieuwe water- en gierton voor het irrigeren van beplanting en bomen en voor het reinigen van rioolputten. De huidige water- en gierton is technisch en economisch afgeschreven en voldoet niet meer aan de geldende veiligheidseisen en wettelijke keuringen. Met de vervanging kan het werk veilig, verantwoord en efficiënter worden uitgevoerd. Daarnaast ondersteunt de investering het onderhoud van openbaar groen en de openbare ruimte, mede door de uitbreiding van het areaal in de gemeente.
K.06	2026: Ondergrondse putkast	:	De aanpassing van de putkast in Mook is noodzakelijk om de voorziening technisch en veilig toekomstbestendig te houden. Daarbij wordt onderzocht of de bestaande ondergrondse constructie behouden kan blijven. Deze oplossing heeft de voorkeur, maar leidt naar verwachting tot hogere uitvoeringskosten.
K.07	2021: Nieuw-/verbouw huisvesting Kandinsky	:	Eind januari 2026 hebben de schoolbesturen van Stichting Lijn 83 primair onderwijs en Stichting @voCampus aanvragen voor voorzieningen onderwijshuisvesting ingediend voor respectievelijk De Maaskei te Mook en Kandinsky te Molenhoek. Beide aanvragen zijn procedureel in behandeling genomen. Voorgesteld om dit krediet in te zetten als voorbereidingskrediet voor beide schoolvoorzieningen alsmede te hernoemen naar *Voorbereidingskrediet onderwijshuisvesting.*

5. Overig

5.1. Structurele doorwerking 2027 en verdere jaren

De onderstaande tabellen geven de structurele doorwerking van de Zomerraportage 2026 weer. Deze maken duidelijk dat een groot deel van de financiële ontwikkelingen structureel doorwerkt in de komende jaren en blijvende aandacht vraagt voor het financieel evenwicht van de gemeente.

	ZMR	Structurele doorwerking			
Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Programma Sociale leefomgeving	135	187	171	171	171
Programma Sociaal domein	467	530	505	532	546
Programma Fysieke leefomgeving	-152	170	168	169	171
Programma Toerisme, natuur en duurzaamheid	331	330	332	333	335
Programma Bestuur en organisatie	-61	-59	-56	-52	-47
Subtotaal programma's	**719**	**1.158**	**1.119**	**1.152**	**1.175**
Algemene dekkingsmiddelen	-117	19	43	64	83
Kosten van overhead	-223	-194	-182	-172	-162
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Bedrag voor onvoorzien	10	10	10	10	10
Subtotaal admo	**-330**	**-165**	**-128**	**-97**	**-68**
Subtotaal voor mutaties reserves	**389**	**993**	**990**	**1.055**	**1.107**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0
Subtotaal reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Structurele doorwerking mutaties ZMR	**389**	**993**	**990**	**1.055**	**1.107**
	N	N	N	N	N

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Primitieve begroting 2026	1.071	463	630	586	406
Dekkingsplan begroting 2026	-1.071	-925	-425	-425	-380
Saldo ontwerp Programmabegroting	0	-462	205	161	26
1e Begrotingswijziging	0	0	0	0	0
Vastgestelde Programmabegroting	0	-462	205	161	26
Nagekomen begrotingswijzigingen (t/m april)	0	0	0	0	0
Huidig saldo	0	-462	205	161	26
Mutaties Zomerrapportage	389	993	990	1.055	1.107
Nieuw saldo na mutaties ZMR	**389**	**531**	**1.195**	**1.216**	**1.133**
	N	N	N	N	N

Toelichting
De bovenstaande tabellen laten zien dat de voorgestelde mutaties in 2026 leiden tot een nadelig effect van € 389k. In de periode tot en met 2030 loopt dit structurele nadeel verder op. De grootste stijging van de lasten zit binnen het sociaal domein, de openbare ruimte en het beheer en onderhoud. Positieve effecten binnen de algemene dekkingsmiddelen en overhead compenseren dit slechts gedeeltelijk.

5.2. Startersleningen

Sinds 2010 is de verordening Startersleningen van kracht in de gemeente Mook en Middelaar. Sindsdien zijn er de nodige startersleningen toegekend. De starterslening voorziet nog altijd in een behoefte. Het beschikbaar gestelde bedrag in 2010 (€ 130k) en de aanvulling in 2025 (100k) is bijna uitgeput. Verder heeft de Provincie Limburg per 2026 de financiële verhouding van de startersleningen met gemeenten gewijzigd. Het gevolg is dat gemeenten niet voor 25% van de lening moet bijdragen, maar voor 50%. Voor een maximale lening van € 56k betekent dit een verhoging van € 14k naar € 28k per lening. Verder zijn in 2026 de nodige nieuwe startersleningen verstrekt, vanwege de oplevering van diverse projecten. Hierdoor wordt een aanvulling ad € 150k aan uw raad gevraagd.

De geldleningen in het kader van de Startersregeling worden op basis van het BBV geactiveerd op de balans van de gemeente. Dit voorgestelde aanvullende bedrag voor de uitgifte van startersleningen valt onder het principe ‘wel uitgaven, geen kosten’. Doordat deze storting via de balans loopt, heeft deze aanvulling geen gevolgen voor de exploitatie dan wel het rekeningresultaat.

In welke mate gebruik wordt gemaakt van de regeling is vooraf moeilijk in te schatten. Daarom wordt hiervoor geen raming opgenomen in de begroting en wordt in de jaarrekening het saldo van de verstrekte leningen en aflossingen geactiveerd. De storting van € 150k op de rekening courant van SVn loopt in de totale financieringsbehoefte mee. De rentelasten en-opbrengsten (en de beheerskosten) komen ten gunste van en ten laste van het rekeningresultaat.

Colofon

Colofon

Bezoekadres
Gemeentehuis
Raadhuisplein 6
6585 AP MOOK

Correspondentieadres
Gemeente Mook en Middelaar
Postbus 200
6585 ZK MOOK

Communicatie
internet : www.mookenmiddelaar.nl
e-mail : gemeente@mookenmiddelaar.nl
telefoon : (024) 696 9111

Oplage
Papier : Geen
Digitaal : Gemeentelijke website

Foto voorzijde
Vijf genomineerde foto’s voor fotowedstrijd 2025